

LBRIS

We know
books

Hasnain Kazim

EȘUAT ÎN PAKISTAN

Viața mea în cea mai periculoasă
țară din lume

Hasnain Kazim s-a născut în Oldenburg în 1974 și este fiul imigranților indio-pakistanezi. A crescut în Hollern-Twielenfleth, în Altes Land, chiar în afara Hamburgului, și în Karachi, în Pakistan, a studiat științe politice și a urmat o carieră de ofițer de marină.

Din 2009 până în 2013, a fost corespondentul pentru Asia de Sud al revistei germane de știri Der Spiegel cu sediul în Islamabad. Ulterior a fost corespondent pentru Turcia cu sediul la Istanbul.

În 2019 a devenit jurnalist independent, la Viena. Scrie pentru ZEIT ONLINE, DIE ZEIT, taz, Süddeutsche Zeitung și Deutschlandfunk ș.a.

A primit diverse premii pentru munca sa, inclusiv „CNN Journalist Award”.

CETATEA DE SCAUN
EDITURA

Cuprins

PROLOG – DE CE ÎN PAKISTAN?	9
ÎN FORTĂREAȚĂ.....	23
Un cuplu imposibil.	23
Despre căutarea unei locuințe și mutatul în ea.....	30
Atentatul	36
Angajații.....	39
Viața cu amenințarea teroristă	46
NAȘTEREA DIFICILĂ A UNEI ȚĂRI.....	50
Începuturile politice	55
Puterea armatei.....	62
Vizită în Bangladesh	68
ÎNVĂȚĂCEII SUPUȘI AI DOMNULUI.....	73
Întâlniri în zona inundată	76
Terorism în numele lui Allah	83
Legea blasfemiei	87
„Inocența musulmanilor“	95
Malala.....	101
Serviciile secrete.....	107

MONSTRUL PE CARE L-AM CREAT.....	114
Cu un taliban la granița cu Afganistanul.....	120
Dronele americanilor și un atac surpriză.....	125
Ultima ascunzătoare a lui Bin Laden.....	128
Radicalizarea.....	146
DESPRE DRAGOSTE, TRADIȚII ȘI MORALĂ.....	153
Transsexualii.....	163
Despre prostituție.....	167
Moscheea Roșie și Poliția Moralității.....	175
Călăul Pakistanului.....	185
DUȘMANII ȚĂRII.....	190
Puterea atomică Pakistan.....	210
VIAȚA BUNĂ ȘI VIAȚA GREA.....	221
La fabrica de bere.....	224
O societate elitistă.....	229
Înrobit.....	248
EPILOG LA NOUA EDIȚIE.....	257
EPILOG – DE ASTA AM AJUNS ÎN PAKISTAN.....	265
MULȚUMIRI.....	277

PROLOG DE CE ÎN PAKISTAN?

Speak out today, speak out loud I have no country
The whole world is my homeland I have no name
My name is human
Break these fetters of bondage now I have no country
The whole world is my homeland

Shaikh Ayaz (1923 – 1997)

Oamenii suportă multe cât timp au speranță. Cât timp o ameliorare este doar o chestiune de timp. Dar ce se întâmplă, dacă nu există un asemenea orizont?

Pakistanul are probleme enorme. În curând vor trăi acolo peste două sute de milioane de oameni. Poate sunt deja atâția, nimeni nu numără cu exactitate. În câțiva ani, va fi cea mai populată țară din lume, după India, China și SUA. Oamenii se vor înghesui în primul rând în orașe, în megalopolisuri precum Karachi și Lahore, în orașe precum Rawalpindi și Peshawar, pentru că acolo există încă speranță, de a o scoate oarecum la capăt, de a prinde o slujbă ca ajutor în casă, poate, ca șofer, paznic sau vânzător. Deja o treime din populația Pakistanului locuiește în marile orașe. Și în fiecare zi sunt tot mai mulți.

Toți vor avea nevoie de curent și gaz. Vor pretinde locuințe, învățământ și locuri de muncă. Deja abia există apă potabilă, curentul se ia până la douăzeci de ore pe zi și este penurie de gaz. De aceea, într-o țară în care există multe

mașini pe GPL, benzinăriile trebuie să închidă trei, patru zile pe săptămână. Mulți trăiesc în locuințe minuscule, împart o cameră cu alte șase, șapte sau opt persoane. Tot mai mulți stau pe străzi, înveliți cu zdrențe, acoperiți cu prelate și pături. Trăiesc din ceea ce găesc la groapa de gunoi. Sistemul de învățământ de stat este la pământ, în schimb sunt tot mai multe medrese (n.t. școli în care se predă Coranul), unele cu programe pe semi-raționale, iar altele predau un conținut radical religios. Iar locuri de muncă nu există aproape deloc, milioane de tineri trebuie să vadă cum se descurcă fără nici un venit și fără nici un fel de sprijin din partea statului. Muncesc cu ziua, cerșesc și primesc ajutor de la rude. Pakistanul este o putere nucleară și se presupune că este țara cu cea mai rapidă creștere a arsenalului nuclear din lume. Există teroriști și regiuni în care nu statul are ultimul cuvânt, ci bătrânii triburilor și nu puțini sunt extre-miști imprezvizibili. Diverse organizații teroriste au sediul central în Pakistan și zilnic explodează o bombă pe undeva sau un terorist sinucigaș se aruncă în aer. Sunniții se bat cu șiiții, în Karachi pașunii se bat cu descendenții imigranților indieni, muhadjirii. Minorități precum creștinii, hindușii sau cei din comunitatea musulmană Ahmadiyya suferă din cauza majorității islamice, iar spectrul se întinde de la opresiune subtilă la persecuții sângeroase. Armata și serviciile secrete vânează luptători pentru libertate în provincia Balochistan, în care există tendințe separatiste. Armata trage în extremiștii din zonele tribale, dar sprijină anumite grupări, dacă se așteaptă să beneficieze de pe urma lor, de exemplu ca ajutor împotriva Indiei sau la construirea unei noi puteri pro-pakistaneze în Afganistan. Din punctul de vedere al generalilor atotputernici, care sunt obsedați de dușmanul lor de moarte India, Afganistanul este mai degrabă un spațiu de retragere spre vest,

dacă India ar ataca din est. Dar încet-încet și ei își dau seama că teroriștii din propria țară reprezintă un pericol mult mai mare. Pakistanul nu este un stat care are o armată. Este o armată care are un stat.

Pakistanul a luat naștere în 1947, după independența Indiei de sub dominația colonială britanică și împărțirea subcontinentului, ca musulmanii de acolo și religia lor să fie feriți de atacurile majorității hinduse, având propriul stat. Dar fiecare atac terorist le arată că s-au înșelat: azi musulmaniiucid musulmani. Este o țară nebună, haotică și periculoasă. Și dacă acum câțiva ani mi-ar fi zis cineva că voi locui acolo, în țara din care se trage familia mea, nu l-aș fi crezut. Dacă mi-ar fi zis cineva că-mi voi lua cu mine și soția nemțoaică să locuiască acolo și că ne vom crește primul copil acolo, atunci i-aș fi zis acelei persoane că e nebună.

Tatăl meu a părăsit Karachiul în anii șazeci, iar mama mea în anii șaptezeci, pentru a se stabili în Germania. Pakistanul din vremea aceea era încă o țară fără terorism, iar religia nu juca un rol atât de important ca în ziua de azi. Economia înflorea, cei înstăriți conduceau mașini europene și americane, iar în cinematografele care încă mai existau la acea vreme se difuzau filme americane. Vedeai bărbați în haine occidentale și cu pantaloni evazați, iar femeile purtau fuste scurte. Dar apăreau deja primele semne de islamizare. Interzicerea alcoolului. Iar moravurile bătrânilor erau deja de mult enervante. Părinții mei, la fel ca mulți tineri pakistanezi, au preferat să trăiască în Occident. Iar Germania în plin miracol economic le-a oferit această ocazie.

M-am născut în Germania, am crescut acolo, în satul Hollern-Twielenfleth, pe malul Elbei, lângă Hamburg, acolo unde încă nu poți vedea Marea Nordului, dar poți s-o miroși, și unde lumea mare îți trece pe sub nas, sub formă de mici

cargoboturi în timpul copilăriei mele, dar care, de-a lungul anilor, au devenit din ce în ce mai mari, până s-au transformat în coloși cu containere.

Hollern-Twielenfleth și Karachi, două locuri care nu pot fi mai diferite: pe de-o parte sătucul liniștit din vechea țară, una dintre cele mai mari zone pomicole din Europa, cu câteva mii de locuitori, grădini îngrijite, străzi curate, pe de alta orașul transformat în haos, zgomotos, cu milioane de locuitori (nimeni nu știe exact câți), munți de gunoarie la marginea străzilor și haznale în Marea Arabiei, care începe să pută imediat ce se încălzește vremea, iar în Karachi este mai tot timpul cald.

Mergeam acolo o dată la câțiva ani în timpul vacanței de vară. Nu erau vacanțe propriu-zise, ci vizite la rude. Trei săptămâni de caniculă insuportabilă și putoare insuportabilă. Unchi care-mi spuneau că am crescut, mătuși care mă ciuveau de obraji, care-mi umpleau farfuria cu mâncare cu aspect ciudat și-mi ziceau să mănânc, să cresc mare, și care se plângeau constant părinților mei că eu și sora mea refuzam să luăm măcar o gură. Verișorii și verișoarele noastre, care se uitau ciudat la noi și care se bucurau de lucrurile pe care le aduceam, care la vremea aceea nu se găseau în Pakistan: ursuleți gumați, ciocolată nemțească, casetofoane și jocuri video. Aduceam o mulțime de cadouri pentru rude și ei la rândul lor ne copleșeau cu lucruri: mama primea stufe colorate, din care-și putea face rochii, tatăl meu, un calculator de buzunar, sora mea, rochii și păpuși. Eu am primit tone de casete cu teatru radiofonic, în urdu, povești ciudate despre monștri și bandiți înfrânți mereu de băieți eroici, care ascultau de părinți. Era Bollywood audio. M-am bucurat oarecum de toate astea, poveștile mi se păreau nerealiste și exagerate, povestite prea emoțional și mai și știam că nu puteam câștiga

puncte în fața prietenilor mei din Hollern-Twielenfleth.

Au existat momente frumoase, precum marile sărbători în familie, pentru care toată lumea se îmbrăca frumos, bățiile cu perne dintre verișori și verișoare și prietenii lor, cu joacă afară, cu seri petrecute împreună, în care bătrânii povesteau despre vremurile trecute.

Dar în cea mai mare, vizitele la Karachi mi se păreau apăsătoare. Totul era străin și necesita timp să ne obișnuim. Oamenii, inclusiv rudele mele, erau atât de diferiți, atât de emoționali, atât de evlavioși, vorbeau într-una de religie. Se sacrificau animale, după care sărbătoream. Căldura și duhoarea mă omorau.

Să fiu corespondent din străinătate a fost un vis al copilăriei mele. Mi-a plăcut Asia de Sud și am vrut să relatez din Pakistan și să cunosc țara mai bine. Odată cu atacurile teroriste de la 11 septembrie, Pakistanul a devenit – cu reticență – partenerul luptei antiteroriste al Vestului, ceea ce a dus la creșterea violenței, extremiștii numind dușman statul Pakistan. Așadar, jurnaliștii aveau ce scrie. Dar în nici un caz nu voiam să locuiesc acolo.

Prin intermediul călătoriilor de cercetare și al vacanțelor, am ajuns să iubesc țara învecinată, India. Soția mea, Janna, și cu mine ne-am decis să ne mutăm în New Delhi. Mi se oferise un post de corespondent acolo. Trebuia să relatez despre schimbările enorme pe plan social și despre creșterea economică a Indiei, când fulminantă, când poticnită. Din când în când îmi doream să merg în Pakistan, pentru a relatea de acolo. Toți corespondenții germani din Asia de Sud trăiau în India, sau chiar mai departe, în Thailanda, Singapore sau chiar Australia și nici unul în Pakistan. Având în vedere importanța Pakistanului pe plan mondial, acest lucru nu era foarte potrivit, dar era de înțeles. Ne-am decis să ne mutăm la

sfârșitul lunii aprilie, în 2009. Ne-am planificat o vacanță în India, pentru sfârșitul lunii decembrie 2008, să ne interesăm de piața imobiliară din New Delhi, să vizităm orașul din nord Lucknow – după independența Indiei, o parte din familia mea a rămas acolo, să vedem Bombayul și să stăm câteva zile la plajă în Goa.

Bombay, 26 noiembrie 2008, cu doar câteva zile înainte de vacanță. Zece tineri îmbrăcați în tricouri negre și pantaloni de camuflaj ajung cu barca în oraș neobservați. Grupul se desparte, unii pleacă cu taxiul, alții o iau la pas. În rucsacuri duc kalașnikoave și alte arme, dar și telefoane prin satelit, hărți ale orașului, migdale, ciocolată, apă, alimente pentru mai multe zile de luptă. Doi bărbați, printre care și Ajmal Kasab, se duc la gara centrală Chhatrapati Shivaji Terminus și încep să tragă. Peste cincizeci de oameni mor aici. Alții au atacat populara cafenea Leopold, un spital, un centru evreiesc și cele două hoteluri de lux Oberoi și Taj Mahal.

A doua zi eram în avion spre Bombay, pentru a relata despre atacurile teroriste. Am sunat înainte la Consulatul General al Indiei din Hamburg, care-mi eliberase viza turistică pentru vacanță: „Trebuie să plec mai repede în India. Trebuie să plec în interes de serviciu, știți...”, i-am explicat funcționarului indian. „Se poate? Soția mea vine mai târziu și după aceea plecăm în vacanță, așa cum am planificat.”

Omul s-a gândit și mi-a zis: „Plecați! Și scrieți despre ceea ce se întâmplă în India!”

Am avut încredere în el. Nu am primit nici o confirmare în scris și nici măcar o nouă mențiune în pașaport. Aveam să constat mai târziu că asta a fost o greșeală fatală.

Am ajuns în Bombay în dimineața zilei de 28 noiembrie.

Teroarea continua de peste treizeci de ore deja. Atacatorii se deplasau prin oraș și ucideau oameni în diferite locuri. M-am cazat într-o pensiune modestă. Abia ce mă cazasem, că strada din fața hotelului a fost blocată – teroriștii se plimbau prin acest cartier și au avut loc ciocniri cu poliția. În sfârșit mă aflam la fața locului, dar acum eram închis și nu puteam să-mi fac munca. Când strada a fost deblocată, după trei ore, am luat un taxi și m-am dus în toate locurile în care avuseseră loc împușcături până atunci. Timp de două zile am vorbit cu răniți, cu aparținători ai celor uciși, cu polițiști, oameni de pe stradă, cu soldați, cu paramedici. Printre picături îmi trimiteam textele la Hamburg, despre situația de la fața locului, despre cum India era neputincioasă în fața teroriștilor.

Când am ajuns la Hotelul Taj Mahal, a început brusc un schimb de focuri între forțele de securitate și teroriștii care se baricadaseră acolo. Noi, jurnaliștii, ne-am lipit de zidurile venerabilului hotel, în timp ce alții s-au aruncat la pământ. Polițiștii urlau, la câțiva metri mai încolo pe stradă, gloanțele loveau trotuarul. Nu știam dacă împușcăturile veneau de la forțele de securitate sau de la teroriști. La un moment dat ni s-a dat semnalul să fugim și să ne ascundem la adăpost.

Câteva ore mai târziu atacul terorist din Bombay se sfârșea, lăsând în urmă peste o sută șazececi de morți. Guvernul a fost aspru criticat de presa indiană, pentru că nu avea la dispoziție trupe speciale în Bombay și acestea au trebuit aduse cu avionul, cu chiu cu vai, din New Delhi. Lupta împotriva teroriștilor începuse mult prea târziu. Acum soldații din trupele speciale stăteau într-un autobuz, în timp ce câteva sute de oameni îi aclamau. Soldații zâmbeau și arătau semnul victoriei. Nouă dintre cei zece atacatori fuseseră împușcați mortal, iar Ajmal Kasab era arestat.

Kasab, un pakistanez, a recunoscut încă de la primul interogatoriu că atacul a fost plănuit în Pakistan. Toți ceilalți teroriști erau și ei din Pakistan. În scurt timp a devenit clar că în spatele atacului se afla organizația teroristă Lashkar-i-Toiba, gruparea al cărei lider, Hafiz Saeed, se afla în libertate în Pakistan, iar ocazional ținea discursuri publice și se întâlnea cu jurnaliștii.

Atacurile teroriste din Bombay au fost începutul unei noi ere glaciare între cei doi dușmani de moarte, India și Pakistan. Potrivit informațiilor venite din cercurile guvernamentale, au existat discuții despre represalii armate împotriva Pakistanului. Guvernul indian a fost împiedicat să retalieze, doar prin eforturi considerabile internaționale.

Pakistanul și India sunt inamici încă de la împărțirea subcontinentului. Ambele state au purtat trei războaie unul împotriva celuilalt, dintre care două pentru revendicarea provinciei Cașmir și unul pentru partea de est a Pakistanului, care după înfrângerea acestuia, în 1971, s-a transformat în statul independent Bangladesh. De asemenea, au existat mai multe altercații la graniță, provocări militare urmate de răspunsuri militare.

Două țări ca doi copii căpoși. Am fost prins între cele două fronturi.

În ianuarie am fost la ambasada Indiei de la Berlin, pentru a mă prezenta, a-mi anunța mutarea în India și pentru a demara procedurile de acreditare ca corespondent. Am fost întâmpinat de un bărbat prietenos de la biroul de presă. Mi-a dat să completez niște formulare, mi-a făcut cadou o carte ilustrată despre India și mi-a explicat că restul formalităților se vor face în New Delhi. „Cu patru săptămâni înainte de

plecare trebuie să cereți o viză obișnuită pentru dumneavoastră și soție”, mi-a spus.

L-am întrebat când pot să trimit containerul cu toate castrafusele noastre – mobilă, cărți, haine.

„Îl puteți trimite deja când depuneți cererea de viză. Deci cu o lună înainte să vă mutați. Ca să nu așteptați atât de mult la fața locului.”, mi-a mai zis.

Am depus cererea de viză la începutul lui aprilie.

O săptămână mai târziu am întrebat la Consulatul Indiei din Hamburg când ne vom primi pașapoartele înapoi.

„La momentul potrivit”, mi s-a răspuns. Cererea a fost trimisă la New Delhi. Vă vom contacta, imediat ce se aprobă acolo.”

Nu m-au contactat.

Ziua plecării se apropia tot mai mult. Am rezervat zborurile. După care am primit un pașaport: cel al soției mele. Cu o viză turistică. Nici urmă de al meu.

Cu zece zile înainte am întrebat din nou.

Mi s-a zis că mai durează și să nu-mi fac griji.

„Dar voiam să plec pe 29 aprilie”, am răspuns.

„Ei bine, atunci s-ar putea să trebuiască să amânați zborul.

Dar nu vă faceți griji, se rezolvă în curând.”

După care a venit firma de mutări, a strâns tot ce era în apartamentul nostru din Hamburg și a trimis containerul spre India. Pentru o clipă ne-a trecut prin cap să amânăm transportul, pentru că nu aveam viză, dar apoi ne-am convins că totul se va rezolva. Tot ce era în apartamentul nostru a luat-o în direcția India.

Iar pe 29 aprilie pașaportul meu nu ajunsese încă. Am anulat zborurile cu o zi înainte. Ne-am mutat la socrii mei.

Nu s-a întâmplat nimic în săptămânile care au urmat. Ambasada și Consulatul ne duceau cu vorba din nou și din

nou. Nu s-a primit încă nici un răspuns de la New Delhi, durează, până la urmă „mai multe autorități trebuiau să aprobe”, Ministerul de Externe, Ministerul de Interne și alte autorități.

Mai, iunie, nu s-a întâmplat nimic.

Mathias Müller von Blumencron, la vremea aceea redactorul-șef al revistei *Der Spiegel*, s-a întâlnit cu noul ambasador al Indiei la Berlin și i-a cerut ajutorul. Acesta din urmă a promis că se va ocupa de chestiune. N-am mai auzit nimic de la el.

Am pus în mișcare oameni din Ministerul de Externe, care la rândul lor au pus în mișcare oameni de la Ambasada Germaniei din New Delhi, care la rândul lor au făcut demersuri la Ministerul de Externe al Indiei. Redactorul șef al meu a primit un răspuns neoficial, dezamăgitor, dar măcar ceva palpabil: nu aveam nici o șansă să primesc acreditarea de corespondent în India. Nu i s-a dat un motiv, dar a presupus că asta avea legătură cu rădăcinile mele pakistaneze. La urma urmei, atât bunicii din partea mamei, cât și cei din partea tatălui emigraseră în 1947 din India în noul stat Pakistan. Se pare că nimeni nu era interesat de faptul că încă mai aveam rude în India. Odată pakistanez, mereu pakistanez. În asemenea cazuri nu te ajută nici măcar un pașaport german.

Am auzit de la jurnaliștii indieni din New Delhi că unii oficiali din ministerele răspunzătoare pentru eliberarea vizelor erau supărați de „relatările mele răutăcioase”. În corespondențele mele din Bombay, scrisesem cât de nepregătit era guvernul în fața atacurilor teroriste.

Organizația Reporteri fără Frontiere a intervenit și a cerut într-un comunicat de presă să mi se acorde imediat permisul de intrare în țară. „Suntem stupefiați că autoritățile indiene refuză din nou acordarea vizei de presă unui jurnalist al unei

instituții de presă respectate”, a criticat organizația care a aflat că alți zeci de jurnaliști se confruntau cu aceeași problemă. „Guvernul indian trebuie să renunțe la această modalitate arhaică de acordare a vizelor, prin care refuză unor corespondenți să viziteze țara”, a mai adăugat organizația.

Acum Ministerul de Externe indian, care până atunci tăcuse asurzitor, s-a văzut nevoit să își exprime punctul de vedere. Se pare că încălcasem normele referitoare la vize și intrasem în țară cu o viză de turist. Or, întrebasesm la Consulatul din Hamburg tocmai despre acest lucru. Dar, evident, acum nimeni nu-și amintea despre așa ceva.

Pentru noi a fost o perioadă foarte stresantă: nu mai aveam locuința proprie, Janna își dăduse demisia de la job, între timp lucrurile noastre ajunseseră în India și stăteau în portul din Bombay în căldura umedă a musonului.

Situația mi se părea extrem de absurdă: familia mea știa deja cum este ca autoritățile unui stat să nu te vrea la ei în țară. Părinții mei s-au luptat să devină cetățeni germani timp se șaisprezece ani. A fost o luptă lungă și obositoare, pe care au câștigat-o în cele din urmă cu ajutorul multor prieteni. Când eram tânăr mi-am zis: n-am să lupt niciodată ca ei pentru a putea trăi într-o anumită țară. Există peste o sută nouăzeci de state, așa că dacă un stat nu mă vrea, mai sunt destule.

Și acum mă aflam într-o situație complet neașteptată: India nu mă voia și undeva, la un moment dat, pe la jumătatea lumii iulie, eu nu mai voiam în India. Nu era asta oare o ironie a istoriei? Mai întâi familia mea a trebuit să se chinuie să fie acceptată în Germania și acum țara de origine a părinților mei mă respingea.

Am vorbit cu Janna despre ce să facem mai departe. Deja ne luasem la revedere de la Hamburg. Nici nu mai intra în